

II. PSYCHOLOGICKÉ DNI ČESKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

V dňoch 28. IX. až 30. IX. 1970 sa konali na Filozofickej fakulte UJEP v Brne v poradí už druhé psychologické dni ČPS. Jedným zo sympatických rysov tohto stretnutia bol fakt, že na tomto fóre mali možnosť vystúpiť aj mladí psychológovia, a nadviazať tak užšie kontakty s ČPS. V nemalej miere napomáhal tomu i neoficiálny a neformálny duch, v ktorom sa toto stretnutie nieslo.

Psychologické dni Českej psychologickej spoločnosti (ďalej len PD), ako sme už v úvode spomenuli, trvali tri dni a ich program bol takýto: prvý deň — pondelok 28. IX. 1970 — slávnostné otvorenie a spoločné zasadanie všetkých sekcií; druhý a časť tretieho dňa boli venované zasadnutiam odborných sekcií; v stredu 30. IX. 1970 sa PD skončili spoločným zasadnutím účastníkov a zhodnotením celého priebehu.

Prvý deň sa svojím zameraním odlišoval od ostatných. Odznali tu referáty o problémoch psychodiagnostiky v psychologickej praxi, zamerané najmä na rozvíjanie určitých konceptuálnych otázok. Jednotliví referenti boli zámerné vybratí z rôznych aplikovaných oblastí psychológie (klinickej, pracovnej, poradenskej), aby sa priamo konfrontovali rôzne názory a získal sa tak prehľad súčasného poznania.

Najväčším prínosom tu bol Srncov referát, v ktorom sa autor zaoberal teoretickými otázkami psychodiagnostiky v klinickej praxi. Polemizoval so starým chápaním pojmu psychodiagnostika, ktorý je vhodnejší pre patológiu. Navrhoval používanie širšieho pojmu psychognostika, ktorého vhodnosť sa prejavuje najmä tam, kde je dôležité psychologické poznanie. Druhú časť svojho referátu venoval vymedzeniu piatich oblastí uplatnenia psychodiagnostiky. Túto časť možno hodnotiť ako najprínosnejšiu. Prezentoval v nej tieto hľadiská:

1. Hodnotové kritériá (axiologické hľadisko).
2. Odbor praktickej činnosti a účel psychodiagnostiky (aplikačné hľadisko).
3. Zameranie psychodiagnostiky (metodologické hľadisko).
4. Výber informácií (hľadisko predmetu).
5. Voľba postupov (hľadisko metódy).

Referát bol veľmi náročný, a tak na premyslenie celej koncepcie bude potrebné lepšie oboznámenie sa s celým materiálom.

Druhá prednáška sa delila na dve časti; striedali sa v nej dvaja referenti

— Chalupa a Bureš, ktorí rozoberali psychodiagnostiku z hľadiska psychológie práce.

Chalupa sa zameriaval jednak na teoretické otázky psychodiagnostiky v psychológii práce a jednak na vyčlenenie jej oblastí použitia: náročné povolania, rizikové povolania, neznámy kandidát, v profesiách, kde zlyhania sú závažné.

Burešov referát bol zameraný na problematiku psychodiagnostiky z hľadiska profesiogramov. Sústreďoval sa na validizáciu postupov na vyhľadávanie kritérií pri hodnotení úspešnosti jednotlivých pracovníkov.

Tretím príspevkom bol referát Hrabala — „Psychodiagnostika v poradenstve“. Zaoberal sa využitím, interpretáciou a zhodnotením jednotlivých hlavných druhov testov v poradenstve. Nastolil otázku využitia psychologických údajov (školský prospech) v praktickej činnosti poradenského psychológa.

Vo večerných hodinách sa uskutočnili dve paralelné stretnutia:

1. Stretnutie psychológov s redaktormi čl. psychologických časopisov.*
2. Stretnutie mladých psychológov s funkcionármi ČPS. Toto stretnutie poskytovalo možnosť novým členom spoločnosti osobne sa stretnúť s funkcionármi a oboznámiť sa so stanovami a plánom práce spoločnosti na ďalšie obdobie atď. Funkcionári ČPS sa tu snažili podchytiť i záujem a iniciatívu mladých pre prácu v spoločnosti.

Na druhý deň prebiehali paralelné zasadnutia jednotlivých odborných sekcií.

Sekcia poradenskej a školskej psychológie. Prvý referát autora Bártu a Knapkovej „Súčasná psychodiagnostická úroveň pri zaraďovaní detí do zvláštnych škôl na Morave“ bol veľmi aktuálny vzhľadom k tomu, že osobitné školy sa začínajú diferencovať, čo si vyžaduje promptné reagovanie psychológov. Referát vyvolal bohatú a živú diskusiu.

Ďalší referát Štěpaníka a Nováka o prínose letných liečebno-výchovných pobytov detí v prírode pre psychologickú diagnostiku bol síce zaujímavý svojím novým terapeutickým prístupom, ale podľa nášho názoru nebol príspevkom k diagnostike.

Referát Nováka patril svojou náplňou skôr do sociálnej než do poradenskej psychológie, pretože sa zaoberal antisemitskými predsudkami brnenských stredoškôľakov.

S novovyvinutým nonverbálnym inteligenčným testom, ktorý sa v najbližšom čase zverejní, sme mali možnosť zoznámiť sa v príspevku Řičana. Je to inteligenčný test založený na dvoch princípoch: logický opak a nachádzanie pravidiel.

Zaujímavý bol i príspevok Michala o možnostiach využitia Zulligerovho projekčného testu v poradenskej praxi.

Podnetným referátom bol taktiež Hlavsov príspevok o koncepcii poradenstva pre tvorivých pracovníkov. Škoda len, že pre časovú tieseň odzneli z tohto referátu iba kusé výňatky.

Sekcia psychológie práce. Pretože problémy v tejto oblasti sú našim problémom dosť vzdialené, nebudeme podrobne rozoberať jednotlivé referáty. Program sekcie bol však bohatý a veľmi rôznorodý. Z celkového prehľadu pred-

* Správu z tohto stretnutia napísal J. Křivohlavý a uverejňujeme ju na ďalších stránkach tohto čísla. (Pozn. red.)

nesených referátov je markantný posun skúmanej problematiky smerom k experimentálnym prístupom k otázkam psychológie práce na úkor dosiaľ tradične preferovaných oblastí (problémy výberu pracovníkov atď.).

Zdravotnícka sekcia. Ďalším príspevkom k analýze Cattellovho 16 PF dotazníka bola Boreckého, Fráterova a Kolmanova konfiguračná analýza tohto dotazníka.

Správnym dojčiat sa zaoberal príspevok Dittrichovej a Paula.

Janík vo svojom referáte podával určité konkrétne návrhy na zlepšenie adjustovanosti osôb po ťažkých úrazoch s dlhodobým bezvedomím.

Najzaujímavejším z referátov, ktoré odzneli v tejto časti dopoludnia, bolo vystúpenie Urbana k otázke patogenézy toxikománie. Referát vyvolal skutočne živú diskusiu, čo pri aktuálnosti tejto problematiky bolo možné očakávať.

V popoludňajších hodinách pokračovalo zasadanie jediným referátom Langmeiera a panelovou diskusiou. Spomínaný autor vo svojom príspevku „Nové poznatky z psychologickej diagnostiky a terapie mentálnej retardácie“ proklamuje nový prístup k mentálne retardovaným, ktorý si už začína raziť cestu vo svete. Mentálna retardácia by sa mala posudzovať zo širších hľadísk (multidisciplinárny prístup) a jej ukazovateľom by azda nemal byť ani tak IQ (nedokonalosť techník), ale skôr sociálna spôsobilosť. Autor hovorí, že je treba nájsť ľudskejší spôsob posudzovania mentálne retardovaných.

Forezná psychológia. Dobrotka vo svojom príspevku diskutoval o niektorých požiadavkách kladených na forenzno-psychologický znalecký posudok v trestnom prípravnom a procesnom pokračovaní, ako aj o určitých zásadách prevencie recidivity.

Príspevok Čepeláka poukázal na niektoré špeciálne psychologické, lekárske postupy v terapii.

Neumann, Tomannová a Kvasnička vo svojom referáte rozoberajú vinu — ako psychologický fenomén, na vývine ktorého sa zúčastňuje i somatická štruktúra. V príbuzných príspevkoch Doležala, Boukala a Čepeláka a Boukala hovorilo sa o niektorých zaujímavých technikách pri vyšetrowaní delikventov.

Zasadanie foreznej psychológie, ktoré pokračovalo i v stredu, bolo určené ako pre odborných psychológov, tak aj pre odborníkov zo styčných vedných disciplín.

Sekcia teoretickej a všeobecnej psychológie. V sekcii, ktorá začala pracovať v utorok poobede, sa podľa programu dala očakávať veľmi dobrá úroveň, čo sa neskôr aj potvrdilo. Úvodné dva referáty autorov Břicháčka a Malotínovej boli sumáciou výskumu na tému „Riziko ako hodnota“. V prvom príspevku autori potvrdili, že riziko je v populácii skutočne chápané ako hodnota; platilo to najmä u mladých ľudí.

V druhom referáte išlo viac o porovnanie posudzovania rizikového správania sa dvoch generácií, no aj o ich vzájomné hodnotenie.

V Břichácinovom príspevku sa diskutoval problém vzťahu motivácie a cieľavedomej regulácie správania.

Blažek rozviedol vo svojom referáte princíp komplementarity z hľadiska teórie neurčitosti a jeho možnosť využitia ako metodologického prístupu v psychológii.

Referáty Linharta, Včeláka, Kolmana a Linharta, Hejdukovej a Frencla boli zamerané na problematiku učenia z rôznych aspektov.

V stredu doobeda pokračovalo zasadanie sekcie referátom Břicháčka a

Hampejsovej, ktorí referovali o faktorovej analýze Bourdonovho testu. Ričanov príspevok „Pojmy ja v psychológii osobnosti“ bol veľmi zaujímavý a je už i publikovaný v Čsl. psychológii.

Referát Sedlákovej imponoval svojou profesionálnou erudíciou v teoretickom konštruovaní predmetu psychológie osobnosti.

Smékal načrtnol dimenzionálne a typologické chápanie temperamentu v histórii a v súčasnosti.

Túmov referát bol zameraný na skúmanie otázok spoľahlivosti a validity súčasne používaných elektrofyziologických parametrov aktivity.

V príspevku Kolaříkovej sa rozoberal pojem extroverzie-introverzie z hľadiska typologického i osobnostného faktora.

Zasadanie sekcie sociálnej psychológie. Napriek tomu, že v sekcii neodznali žiadne odborné referáty a jej obsahom boli len informácie o vyučovaní sociálnej psychológie na katedrách v Brne a v Prahe, bola táto konfrontácia prístupov veľmi užitočná. Ukázalo sa, že najprogressívnejší spôsob vyučovania sociálnej psychológie je na pražskej katedre, ktorá nadväzuje na najmodernejšie európske a svetové trendy.

Prospešnosť takéhoto fóra netreba azda ani zdôrazňovať. CPS sa podarilo vytvoriť nový spôsob pravidelných pracovných stretnutí, ktoré sú jednou z prvých podmienok progresu v psychologickéj praxi. Organizačne boli prednášky pripravené veľmi dôkladne, škoda len, že sa nepodarilo zariadiť ubytovanie a prednáškové miestnosti v jednej budove.

Na záver by sme chceli konštatovať, že po rozdelení Čsl. psychologickéj spoločnosti si jej česká sekcia našla účinnejšie formy práce ako slovenská. Nenasvedčujú o tom len Psychologické dni, ale aj iné podujatia (psychodiagnostické, sociálnopsychologické a štatistické semináre), ktoré sú veľmi potrebné pre odborný rast najmä mladých psychológov.